

اخبار روز

از زندگی «دوم» تا چند راهکار

روح الله پورطالب، کارشناس فضای مجازی با ذکر اینکه امروزه فضای مجازی و گسترش فن آوری های نوین ارتباطی از جمله شبکه های اجتماعی به نوعی به زندگی «دوم» همه مردم تبدیل شده است و عضوی از فرایند جهانی شدن را تبدیل به واقعیت کرده است

وی ادامه می دهد: فرایند جهانی شدن و تبدیل آن به روندی از زندگی افراد در جوامع باعث شده است تا بتوان با استفاده از فضای مجازی شرایطی را مهیا کرد که ارزش های دینی، فرهنگی، و اجتماعی هم به عنوان ارزش تلقی شوند و هم در شرایطی نوع استفاده از این شبکه ها مسائل مختلف را تبدیل به ضد ارزش کند.

پورطالب با بیان اینکه البته باید ابتدا تعریفی از «ارزش» داشته باشیم می گوید: ارزش، یکی از عناصر برجسته و اثرگذار فرهنگ و اجتماع است و فرهنگ نیز همچون هوایی است که تنفس اجتماعی بدون آن ممکن نخواهد بود.

وی با اشاره به اینکه اصولا سه دیدگاه در مورد تاثیر فضای مجازی در زندگی شهروندان یک جامعه وجود دارد می گوید: در دیدگاه اول که از آن به عنوان دیدگاه بدبینانه یاد می شود، به طور کلی استفاده از فضای مجازی اقدامی ناثواب و به عنوان تهدیدی برای جامعه تلقی می کنند.

این کارشناس فضای مجازی همچنین با ذکر دیدگاه دوم که کاملا با نظر اول در تناقض است می گوید: دیدگاه دوم دیدگاه خوش بینانه است که تسری بخش به جهانی شدن است. این دیدگاه ها فرایند استفاده از شبکه های اجتماعی را ملزم به تغییر باورها و ارزش ها می داند که این روند باعث به وجود آمدن شرایط نامناسبی در جامعه خواهد شد.

وی همچنین به سومین دیدگاه در این میان اشاره می کند و می افزاید: دیدگاه سوم که آن را به عنوان میانه رو می توان یاد کرد، از نظر اینجانب کسانی هستند که به باور خیلی ها فضای مجازی را هم تهدیدی عنوان می کنند و هم فرصت. برای همین این فضا را از زوایای مختلف آن مورد بررسی قرار می دهند.

وی تصریح می کند: استفاده نسل جدید یا به عبارتی نسل «زد» از شبکه های اجتماعی باعث شده که روند تبدیل ارزش هایی که برای پدران و مادران بزرگ مهم بودند، تبدیل به ضد ارزش برای نسل امروزی شود، به عبارتی نسل جدید دیدگاه متفاوتی را پدید آورده است.

پورطالب با ذکر اینکه در عمل فضای مجازی ارزش های مرا تغییر داده است می افزاید: به عنوان نمونه فضای مجازی باعث شده تا طلاق گرفتن و دوستی با جنس مخالف، نوعی آزادی و ارزش باشد، یا توجه به فاکتورهای دینی و ارزش های مذهبی که جزء شالوده های خانواده های ایرانی محسوب می شود، کم رنگ تر از گذشته شود. چرا چون هم والدین و هم خود فرزندان دائما در فضای مجازی هستند و کمتر به دنبال با هم بودن می باشند! در نتیجه پدر و مادر ها کمتر برای فرزندان خود وقت اختصاص میدهند در نتیجه فرزندان این خانواده ها، نیازهای روحی و رفتاری خود را از طریق با وابستگی به افراد بیگانه یا از راه پناه بردن به فضای مجازی تامین می کنند! در حقیقت به نظر می رسد والدین نقش بسزایی در تبدیل مسائل ضد هنجاری در بهنجار نشان دادن این موارد دارند.

اما برای خروج از این چرخه معیوب چه باید کرد؟ پورطالب در این خصوص می گوید: اولین راهکار، نزدیک شدن والدین به فرزندان و به روز شدن آنها در استفاده از نرم افزارهای مختلف فضای مجازی است. از سویی به نظر می رسد در شرایط مختلف مسئولان فرهنگی باید بودجه های فرهنگی را افزایش دهند و در راه درست استفاده کنند. در کنار این موارد باید کلاس های سواد فرهنگی، سواد اجتماعی در مدارس از دوران ابتدایی و آموزش درس زندگی اصولی به همه دانش آموزان به شکل گسترده و جدی تری برگزار شود. وی ادامه می دهد: چهارمین راهکار که می توانیم به آن اشاره کنیم بحث استفاده از ظرفیت داده های هوش مصنوعی در آموزش ارزش های دینی و فرهنگی و اجتماعی به فرزندان است که با استفاده از ظرفیت ساخت کلیپ های متنوع می توان این امر را در فضای مجازی و شبکه های اجتماعی تولید و بازنشر داد ضمن آنکه باید برای حفظ ارزش ها از طریق آموزش والدین تلاش و برنامه ریزی شود. در این راستا نیز می توان بسته های تشویقی و هدیه دادن به کسانی که ارزش ها را در جامعه پاس می دارند استفاده کرد. به طور مثال پوشش حجاب دخترانمان را در جامعه با اهدای هدیه زیباتر کنیم..

کودک و نوجوان

سالانه میلیون ها کودک در جهان قربانی آزارهای آنلاین می شوند

محققان دانشگاه «ادینبور» در این مطالعه دریافته اند ۱۲.۶ درصد از کودکان جهان (۳۲ میلیون) سال گذشته (۲۰۲۳) با قرار گرفتن در معرض تصاویر، ویدیوها و مکالمات نامتعارف در فضای مجازی مورد سوءاستفاده قرار گرفته اند. سالانه میلیون ها کودک در جهان قربانی آزارهای آنلاین می شوند؛ آمریکایی از مناطق پرخطر است. براساس نتایج یک مطالعه جدید سالانه بیش از ۳۰۰ میلیون کودک در سراسر جهان قربانی سوءاستفاده جنسی آنلاین می شوند.

محققان دانشگاه «ادینبور» در این مطالعه دریافته اند ۱۲.۶ درصد از کودکان جهان (۳۲ میلیون) سال گذشته (۲۰۲۳) با قرار گرفتن در معرض تصاویر، ویدیوها و مکالمات نامتعارف در فضای مجازی مورد سوءاستفاده قرار گرفته اند. علاوه بر این تخمین زده می شود که سال گذشته ۱۲.۵ درصد از کودکان در سراسر جهان (۳۰۰ میلیون) با مکالمات پیامک های ناخواسته و بدون رضایت با مضامین غیراخلاقی از سوی بزرگسالان و جوانان مواجه شده باشند. این تحقیق همچنین نشان داد ایالات متحده یکی از مناطق پرخطر برای کودکان محسوب می شود.

طرح (Childlight) که با هدف درک شیوع کودک آزاری راه اندازی شده است نشان می دهد از هر ۹ مرد در ایالات متحده یک نفر (تقریبا ۱۴ میلیون) در مقطعی از زندگی خود در فضای مجازی کودکان را مورد سوءاستفاده قرار داده است. یافته های این تحقیق همچنین عنوان می کند در بریتانیا نیز ۷ درصد از مردان «۱.۸ میلیون» در دوره ای از زندگی خود تجربه انجام چنین اقدامی را داشته اند. بسیاری از مردان شرکت کننده در این مطالعه اعتراف کرده اند که اگر مطمئن باشند هویتشان مخفی نگه داشته می شود باز هم مرتکب جرایم جنسی آنلاین علیه کودکان خواهند شد. پل استفیلد، مدیر اجرایی (Childlight)، گفت: موارد کودک آزاری بسیار رایج شده است به طوری که در هر ثانیه پرونده ای در این خصوص به سازمان های نظارتی و پلیس گزارش می شود. او در ادامه تاکید کرد این یک نوع بیماری است که به طور تصادفی در حال رشد است و در هر کشوری رخ می دهد و نیاز به یک واکنش جهانی دارد. استفیلد در ادامه اذعان داشت: ما باید فوراً اقداماتی در این زمینه انجام دهیم. این نوع رفتارها باید به عنوان یک موضوع بهداشت عمومی که می توان از آن پیشگیری کرد در نظر گرفته شوند. استفان کاوانا، مدیر اجرایی اینترنیز نیوز بیان اینکه رویکردهای سنتی اجرای قانون همچنان ادامه دارد، تصریح کرد: ما باید با هم در سطح جهانی کارهای بیشتری انجام دهیم. از جمله آموزش متخصصان، اشتراک گذاری داده ها و تجهیزات بهتر برای مبارزه موثر با این بیماری که به میلیون ها کودک در سراسر جهان آسیب وارد می کند. / ایسنا

«شهروند» میزان تاثیر فضای مجازی بر تغییر ارزش ها را بررسی می کند

ارزش های جامعه در تله «فضای مجازی»

تریدنت و... می کند. به زبان ساده فرهنگ و ارزش کارکردن و کسب درآمد و روزی حلال هر روز کم رنگ ترمی شود.

امیری تصریح می کند: همین رویه در مورد ارزش های دیگر هم صدق می کند. مثلا تا همین چند سال قبل آثار هنرمندانی که سالها تلاش کرده بودند تا آثار فاخری را پدید آورند، جزء موسیقی های مورد احترام و مورد پسند اکثریت جامعه بود اما امروز به لطف هوش مصنوعی ارزش این فعالیت های هنری و آثار فاخر نیز کم رنگ تر شده و کاربری می تواند با استفاده از هوش مصنوعی هر آهنگی را که می خواهد گوش کند.

وی ادامه می دهد: در مورد ارزش های دینی و مذهبی نیز وضعیت همین گونه است. یعنی از آنجاییکه نتوانسته ایم دانش کاربران فضای مجازی را در مورد مسایل دینی به صورت عمیق افزایش دهیم، فضای مجازی ارزش های دینی آنها را نیز هدف گرفته و باعث می شود تا اعتقادات و فرهنگ اصیل دینی ما نیز تحت الشعاع قرار گیرد.

اما برای خروج از چنین دایره تسلسل زایی چه باید کرد؟ سوالی که این روانشناس در پاسخ به آن می گوید: باید عرق ملی و مذهبی را بین مردم و بخصوص جوانان تقویت کرد. چون ابتدا باید «ارزش» ها را تعریف کنیم.

زمانی پتروس کبیر و دهقان فداکار الگوی جوانان بود. چرا چون ارزش گذاری های آن زمان براساس فرهنگ و چارچوب های غنی و اصیل ایرانی و دینی بود. اما از آنجاییکه ارزش گذاری های اجتماعی و فرهنگی را به درستی تدوین نکرده ایم، نمی توانیم انتظار داشته باشیم که جوان و نوجوان ما همچنان به ارزش های پیشین بایبند باشد و به سمت ضد ارزش ها تمایل پیدا نکنند.

هدف قرار دادن باورهای دینی

سید معصومه طباطبایی، کارشناس دینی و مذهبی نیز در مورد تاثیر فضای مجازی روی ارزش های دینی کاربران به «شهروند» می گوید: واقعیت این است که فضای مجازی بخصوص از حدود یک دهه قبل به جزئی جدانشدنی از زندگی مردم و بخصوص کودکان و نوجوانان بدل شده است. بخصوص بعد از کرونا که آموزش ها نیز به سمت مجازی شدن پیش رفت و نوجوانان و دانش آموزان فضای مجازی را جولانگاه خودشان کردند و بدون اینکه کنترل شوند به هر سایت و هر اطلاعاتی دسترسی پیدا کردند و این یعنی، هجوم انبوهی از اطلاعات الک نشده که می تواند ذهن و روح دانش آموزان را تحت تاثیر قرار دهد و هر آنچه به آنها آموزش داده شده و تربیت و ارزش های آنها را هدف قرار دهد. این کارشناس مذهبی تصریح می کند: البته فضای مجازی مزایای فراوانی هم دارد که نباید از کنار آنها به سادگی گذشت اما از آنجاییکه متولیان نتوانستند تعاریف درستی از ارزش های فرهنگی، دینی و اجتماعی برای کاربران داشته باشند، حضور در فضای مجازی بسیاری از اعتقادات مذهبی ما را تحت تاثیر قرار داده است. به عنوان

«شهروند» از آنجا که ظاهر شبکه های مجازی جمع گرا است، همزمان با تغییرات فرهنگی در سالهای اخیر، مردم ترجیح می دهند در عین تنهایی، ارتباطات گسترده ای هم با جهان پیرامون خود داشته باشند. شبکه های اجتماعی این خواسته را فراهم می کنند. برای همین می توان گفت شبکه های اجتماعی با سرویس ها و خدمات مختلفی که در اختیار کاربران خود قرار می دهند، نه تنها باعث تاثیرگذاری روی زندگی آن ها و جامعه و رفتارهای اجتماعی می شوند که موجب می شوند تا بسیاری از سنت ها و باورها و عقاید و ارزش های یک جامعه نیز تغییر کند.

به آنها احترام بگذارند. در حالیکه همین فرد اگر می خواست چنین احترامی را از طریق کار و تلاش به دست آورد، مسلما سالها باید عمر و انرژی و جوانی اش را صرف می کرد. این هم ناشی از همان کم بودن دانش و اطلاعات کاربران ماست.

وی تاکید می کند: البته این رویه فقط مختص کشور ما نیست. من در بسیاری از شهرهای انگلستان هم تدریس داشته ام هم اینک نیز بیماران زیادی از اقصی نقاط جهان به صورت مجازی دارم. بررسی های شخصی من نشان داده که اطلاعات دانش آموزان و جوانان اکثر کشورهای جهان بسیار اندک و سطحی است.

دلیل آنهم واضح است وقتی ما در فضای مجازی همه اطلاعات را به صورت فشرده به مردم می دهیم مسلم است که وی تنبل خواهد شد و ارزش مطالعه کاهش پیدا خواهد کرد. وقتی مطالعه کم شود، قدرت اندیشیدن کم می شود و وقتی قدرت اندیشیدن کم شود، تفکر انتقادی کم رنگ خواهد شد و در گام بعد، خلاقیت کاهش پیدا خواهد کرد و در نهایت وقتی خلاقیت از بین برود، عملا همه چیز از دست خواهد رفت! آنوقت است که توهم پول دار شدن در کوتاهترین زمان ممکن آنها را دردمان افرادی که می خواهند با سوء استفاده از این روحیه؛ کلاهبرداری کنند می اندازد و آنها را تشویق به سرمایه گذاری در بورس و

کارشناسان فضای مجازی بر این باورند که عدم آگاهی در مورد استفاده درست از فضای مجازی می تواند باعث بروز پدیده هایی همانند تغییر هویت، گسترش و تولید ناهنجاری اخلاقی، انزوای واقعی، رفتار اجتماعی شبکه ای، تغییر سبک زندگی، اعتیاد به فضای مجازی، تاثیر بر بنیان خانواده، ترویج بی دینی و... شود.

به بیانی، در چنین شرایطی، فضای مجازی روابط خانوادگی، اجتماعی، کسب و کار و فضای شغلی، سیاسی و آموزش و تربیت را تحت تاثیر قرار می دهد. این اتفاق اما جنبه های مثبت و منفی گوناگونی دارد.

در این میان یکی از کارکردهای فضای مجازی تغییر باورها، هنجارها و ارزش ها است، یعنی همان کاری که در تربیت و آموزش و در دنیای سنتی کتاب، معلم و مدرسه انجام می داد در حال حاضر رسانه و فضای مجازی با ظرفیت گسترده تری انجام می دهد. نتیجه این امر تغییر رویکردها در اصول تربیتی، نفوذ فرهنگ های کشورهای مختلف در زندگی شهروندان؛ ازدیاد پرخاشگری و خشونت، فرار از ازدواج؛ تغییر سبک زندگی، گسترش روابط خارج از عرف بین دختران و پسران، آسان خواهی و تلاش برای هر چه زودتر ثروتمند شدن و... خواهد بود.

تقابل اندیشه باضد ارزش ها

مهرداد امیری، روانشناس معتقد است که فضای مجازی هم روی فیزیولوژی بدن تاثیر دارد و هم روی رفتار و اخلاق و شیوه زندگی کاربران. وی در

گفت و گو با «شهروند» در این خصوص می گوید: اصولا وقتی فرد و بخصوص نوجوانان و جوانان در فضای مجازی سیر می کنند به زعم خودشان وارد دنیای شادی می شوند که از دنیای واقعی آنها بسیار بهتر است و همین رضایت باعث ترشح دوپامین در بدن آنها می شود. در ادامه این مسیر فردی که حالا احساس سرخوشی و شادی بیشتری می کند، تلاش می کند تا این تجربه را هر روز و هر ساعت تکرار کند که در نهایت می تواند منتج به اعتیاد وی به فضای مجازی شود.

وی در مورد تاثیرات این اعتیادها به تبدیل ارزش ها به ضد ارزش های اجتماعی نیز می گوید: مسلم است که وقتی ما نمی توانیم خوراک مناسب آموزشی و فرهنگی و اجتماعی برای کاربران فضای مجازی فراهم کنیم، کاربران در این دریای اطلاعات به هر سمتی ممکن است کشیده شوند.

مثلا بسیاری از کاربران فضای مجازی از آن جهت مایل به حضور در این فضا هستند که در آنجا می توانند یک شخصیت «فیک» از خودشان ارائه دهند تا دیگران هم آنها را تحسین کنند و